

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15984-07-20 קונין נ' מפעל הפיס (חל"צ)

מספר בקשה: 3

בפני כבוד השופט רמי אמיר

הנתבעת (המשיבה בבקשה לאישור) מפעל הפיס (חל"צ)
ע"י ב"כ עוה"ד נתי אגמון ולידר קופרשמידט טל

נגד

התובע (המבקש בבקשה לאישור) יגאל קונין
ע"י ב"כ עו"ד שאול ציוני ורעות זייטלבך

החלטה

- 1
- 2 1. בפניי בקשה להעברת הדיון לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מחוסר סמכות מקומית.
- 3 לצורך הנוחות והבהירות אכנה את הצדדים "התובע" ו-"הנתבעת", אף שמדובר בתובענה
- 4 ייצוגית הנמצאת בשלב הטרומי של בקשת אישור, בטרם התקיים דיון ובטרם ניתן אישור,
- 5 כך שהצדדים הם עדיין מבקש ומשיבה. ואולם בקשר לבקשה להעברה מחוסר סמכות
- 6 מדובר בהיפוך תפקידים וכינויים, משיב ומבקשת; ולכן בחרתי לכנותם לפי מעמדם
- 7 בתובענה.
- 8 אם אדייק, מה שהוגש הוא בקשה להארכת מועד להגשת תשובה לבקשה לאישור תובענה
- 9 ייצוגית, וכבר שם נטען (כדי לא להחמיץ הזדמנות ראשונה) שאין סמכות מקומית בבית
- 10 משפט זה בשל סעיף שיפוט ייחודי. יצוין כי באותה הזדמנות ראשונה אף נטען להתיישנות,
- 11 ואולם לא בכך אדון במסגרת החלטה זו.
- 12 בהחלטה מיום 29.10.20 נעתרתי לבקשת הארכה, והוריתי לתובע להתייחס לטענת
- 13 הסמכות המקומית שהועלתה על-ידי הנתבעת. משהדבר נעשה, העברתי את התייחסותו
- 14 של התובע לתגובתה של הנתבעת, ואף זו ניתנה.
- 15 לכן, ומשהכול עלה בתגובות הצדדים, אני נכון לראות בבקשה להארכת מועד אף כבקשה
- 16 להעברת הדיון לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מחוסר סמכות מקומית.
- 17 להשלמת התמונה אציין, כי הבקשה לאישור תובענה ייצוגית נסבה על טענה להפרת
- 18 התחייבותה של הנתבעת, במסגרת ההגרלות הנערכות על ידה, כי יינתן פרס גדול יותר למי
- 19 שניחש נכונה יותר מספרים, כלומר שיהיה מידרג מותאם בין מידת ההצלחה לגובה הפרס.
- 20
- 21 2. הנתבעת טענה, כי הבקשה לאישור נעדרת סמכות שיפוט מקומית לנוכח תניית שיפוט
- 22 בתכנית הלוטו, המורה כי "מקום השיפוט לגבי כל תביעה נגד המפעל בכל עניין הנובע
- 23 מתכנית זו, יהיה בבית המשפט המוסמך בתל אביב-יפו בלבד" (סעיף 40 לתכנית הלוטו,
- 24 נספח 6 לבקשה לאישור).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15984-07-20 קונין נ' מפעל הפיס (חל"צ)

- 1 התובע השיב, כי סמכות השיפוט נתונה לבית משפט זה מכוח הוראות תקנה 3 לתקנות סדר
2 הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 ("התקנות"). לטענתו, יש להידרש לכללי הסמכות המקומית
3 הקבועים בתקנות ולא לתניית השיפוט, שכן זו מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, ולכן יש
4 להורות על ביטולה.
- 5 בתגובה לתשובה טענה הנתבעת, כי התובע, כמו כלל המשתתפים בהגרלה וחברי הקבוצה,
6 נתנו את הסכמתם לתנאי ההגרלה, ובכלל זאת לתניית השיפוט; כי התניה אינה מקפחת,
7 לנוכח המרחק הקטן בין לוד לתל אביב (20 ק"מ בלבד); וכי לכן יש לכבד את התניה
8 החוזית, אחרת לא יהיה משקל לכל סעיף שיפוט מקומי באשר הוא.
- 9
- 10 3. שקלתי בדבר, ולטעמי הדין עם הנתבעת.
- 11
- 12 4. תקנה 3 לתקנות קובעת מספר חלופות ביחס למקום השיפוט כאשר התובענה אינה כולה
13 במקרקעין: מקום מגוריו או מקום עסקו של הנתבע; מקום יצירת ההתחייבות; המקום
14 שנועד לקיום ההתחייבות; מקום המסירה של הנכס; ומקום המעשה או המחדל שבשלו
15 תובעים. ואמנם, התובע טען, כי הנתבעת מוכרת את כרטיסי ההגרלה שלה בכל רחבי הארץ
16 לאנשים מכל רחבי הארץ, והיא אמורה לשלם להם בכל הארץ, ולכן יש סמכות שיפוט בכל
17 מחוז בארץ, ובפרט במחוז מרכז.
- 18 דא עקא, שסעיף השיפוט שבתכנית הלוטו קובע, כאמור, כי כל התובענות בעניינים הנובעים
19 מהתכנית יתבררו בבית המשפט המוסמך בתל אביב-יפו בלבד. אין מחלוקת בין הצדדים
20 כי המדובר בתניית שיפוט ייחודית ולא מקבילה. רוצה לומר, מדובר בהוראה חוזית המתנה
21 על הזכות הנתונה לתובע ולחברי הקבוצה בתביעה הייצוגית לפי תקנה 3 לתקנות לתבוע
22 בכל המחוזות בארץ, ובכלל כך במחוז מרכז.
- 23
- 24 5. אשר על כן, בהינתן סמכות מקומית לפי התקנות, ובהינתן התנאה על כך בסעיף השיפוט,
25 נופל ענייננו בגדר חזקת הקיפוח הקבועה בס"ק 4(9) לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-
26 1982 ("החוק"): **"תנאי המתנה על הוראת דין בדבר מקום שיפוט או המקנה לספק זכות
27 בלעדית לבחירת מקום השיפוט או הבוררות שבהם יתברר סכסוך"** (ההדגשה שלי – ר.א.).
- 28
- 29 6. אלא שחזקת הקיפוח לפי ס"ק 4(9) לחוק, כמו כל חזקות הקיפוח שבגידרו של סעיף 4 לחוק,
30 היא חזקה הניתנת לסתירה.
- 31 הנטל בעניין זה מוטל על הספק (הנתבעת בענייננו), ועליו להראות כי אין בתניה משום יתרון
32 בלתי הוגן, בשים לב למכלול תנאי החוזה ולנסיבות העניין, כאמור בסעיף 3 לחוק.
- 33 ובשלב זה של הבחינה, האם נסתרת חזקת הקיפוח האמורה בס"ק 4(9) לחוק, יש לשקול
34 בראש ובראשונה האם יש בתניית השיפוט משום הרתעה מפני מימוש זכויות.
- 35

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15984-07-20 קונין נ' מפעל הפיס (חל"צ)

- 1 לעניין זה ראו: ע"א 6916/04 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' היועץ המשפטי לממשלה
2 (18.2.10); שם נקבע כי רציונאל זה, שנקבע עוד ברע"א 188/02 מפעל הפיס נ' כהן, פ"ד
3 נז(4) 473 (2003), ממשיך לחול אף לאחר תיקונו של החוק ושינוי נוסחה של חזקת הקיפוח
4 הספציפית הזו.
5
6 7. הנתבעת טענה, כי אין בסעיף השיפוט האמור כדי לשלול את זכותו של התובע לממש את
7 זכויותיו או להכביד עליו במימוש זכויותיו, שעה שבית המשפט בתל אביב מרוחק כ-20
8 ק"מ בלבד מבית המשפט בלוד. לטעמי הצדק עמה.
9 התובע בחר להגיש את התובענה בבית משפט קרוב מאוד לבית המשפט הקבוע בסעיף
10 השיפוט. ואולם המרחק של 20 ק"מ בין בתי המשפט אינו יוצר כל הרתעה ממימוש זכויות.
11 מי שבחר להגיש את תביעתו כאן לא יירתע ממימוש זכויותיו אם יידרש להגיש זאת בבית
12 משפט המרוחק 20 ק"מ בלבד.
13 אינני יודע מה היה הדין ומה הייתה המסקנה אילו היה התובע בוחר להגיש את התובענה
14 בבית משפט מרוחק מאוד. אינני יודע אם ניתן לומר שערי המחוז האחרות במדינה (במובחן
15 מכלל הערים במדינה) מרוחקות במידה כזו, שתניית שיפוט תל אביבית תיחשב כמרתיעה
16 ומכבידה ביחס לתביעות המוגשות שם. אך לא זה העניין הנדון כאן.
17 אינני מתעלם מכך שיכול וחלק מחברי הקבוצה המיוצגת גרים אף במקומות רחוקים יותר,
18 מדן ועד אילת. ואולם מה שחשוב לעניינינו הוא בחירתם בבית המשפט ולא מקום מגוריהם.
19 ובחירתו של התובע לעניין מקום הגשת התביעה תיראה כבחירתם של חברי הקבוצה.
20 בנסיבות אלה עלינו לבחון את המרחק בין בית המשפט שנבחר (לוד) לבית המשפט ההסכמי
21 (תל אביב), ולא את המרחק שבין מקום מגורי יחידים בקבוצה (בכל קצוות הארץ) לבית
22 המשפט ההסכמי (תל אביב).
23 ומשבחר התובע להגיש את התובענה בלוד, בהכרח משתמע מכך שתניית השיפוט התל
24 אביבית אינה מרתיעה, לא אותו ולא את חברי הקבוצה שהוא נציגם, כיוון שהמרחק
25 ביניהם הוא 20 ק"מ בלבד.
26
27 8. התובע טען, כי יש לבחון את שאלת הקיפוח גם בהתחשב בפערי הכוחות בין הצדדים, כאשר
28 לנתבעת כוח עצום לעומת חברי הקבוצה, שהם אנשים פרטיים. עוד טען, כי השאלה אם
29 תנאי הוא מקפח אינה נבחנת ביחס ללקוח הספציפי, אלא מנקודת מבטו של לקוח אנונימי,
30 כפי שנקבע ברע"א 5860/16 Facebook Inc נ' בן חמו (31.5.18) ("עניין פייסבוק").
31 אכן, באופן עקרוני אלו שיקולים שיש להביאם בחשבון.
32 אך ראשית, וכאמור לעיל, בתביעה ייצוגית תיראה בחירתו של התובע המייצג כבחירת
33 הקבוצה; ומעת שהבחירה הייתה בבית משפט בלוד, אזי הוראת סעיף השיפוט כי יש להגיש
34 את התובענה בתל אביב איננה יכולה להרתיע, משום שמדובר במרחק של 20 ק"מ בלבד.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15984-07-20 קונין נ' מפעל הפיס (חל"צ)

- 1 שנית, בעניין פייסבוק נקבע, כי פערי הכוחות מצטמצמים ככל שמדובר בהליך ייצוגי,
2 שנקיטה בו עשויה להניב למבקש תועלת כלכלית משמעותית, באופן שמהווה תמריץ לנקוט
3 בהליך למרות הקשיים הנובעים ממקום השיפוט.
4 ושלישית ועיקר, עניין פייסבוק נפסק ביחס לתניית שיפוט בינלאומית, הקובעת את מקום
5 השיפוט בקליפורניה. בנסיבות אלה ברי כי ישנה הרתעה יתרה מפני מימוש זכויות, כאשר
6 מגיש התובענה הוא ישראלי, והקבוצה המיוצגת היא של ישראלים. ואולם אין דין
7 קליפורניה ביחס לישראל כדין תל אביב ביחס ללוד.
8
9 .9 התובע הוסיף וטען, כי הנתבעת לא נתנה תצהיר לתמיכה בטענותיה.
10 דא עקא, שעמדת הנתבעת נשענת על עובדה ידועה ומוסכמת ועל הלכה פסוקה: שהמרחק
11 בין תל אביב ללוד הוא מרחק קטן של 20 ק"מ בלבד; ושפערי הכוחות בין הצדדים אינם
12 כמו בתביעה של אדם בודד מול תאגיד ענק, משום שמדובר בתביעה ייצוגית על כל
13 המשתמע מכך, כפי שנקבע בעניין פייסבוק.
14
15 .10 התובע הוסיף וטען לקיפוח גם מכוח הוראת סעיף 5 לחוק, שקובע את בטלותו של תנאי
16 בחוזה אחיד השולל או מגביל את זכותו של הלקוח לפנות לערכאות משפטיות.
17 אינני סבור כי ניתן להחיל בענייננו את סעיף 5 לחוק, כאשר לא נשללה זכותו של המבקש
18 לפנות לערכאות משפטיות באופן קטגורי. אין כאן כל איסור על פניה לערכאות בעניין
19 כלשהו. כל שנקבע בסעיף השיפוט הוא, שמשתתף בהגרלה המעוניין לפנות לערכאות
20 משפטיות, יעשה זאת בתל אביב. הדבר הוא בבחינת קל וחומר ביחס לסעיף שיפוט זר, שאף
21 לגביו נאמר בעניין פייסבוק, שאיננו בטל מכוח סעיף 5 לחוק.
22
23 .11 לנוכח כל האמור לעיל, אני מורה מכוח סעיף 79 לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984, על
24 העברת הבקשה לאישור לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, הוא בית המשפט המוסמך
25 לדון בה מבחינה מקומית.
26
27 ניתנה היום, ב' טבת תשפ"א, 17 דצמבר 2020, בהעדר הצדדים.
28

רמי אמיר, שופט